

OBSAH

I. Úvod

Kolektivní imaginace mezi folklorní komparatistikou

a evropskou etnologií 13

Tři setkání s pérákem, 1945–1965–2015 13

Dosavadní výzkum fenoménu 22

Oborové zázemí knihy 32

Teoretické zázemí práce 42

Metodologická specifika 58

II. Zrození legendy

Pérák v české komunikativní paměti 63

„Skákalo to jako na pérách“ – První zmínky o pérákovi 63

„Děvčata, o tom se radši nebavte“ – Pérák za druhé světové války 67

„Moje babička se hrozně bála péráka a komunistů“ – Pérák po druhé světové válce 82

Od přízraku ke smrtelníkovi – Pérákova podoba a povaha 90

Fosforový člověk – Bratislavská verze narativního komplexu 94

Franta Pérák, elektrický muž, skákavej – Alternativní označení péráka 100

Hrdina, nebo zločinec? – Pérákovy aktivity a motivace 109

III. Fantom industriálního věku

Kulturní evoluce péráka 119

Pérákovi předchůdci – *Spring-heeled Jack* a *prowling ghosts*
19. století 120

Mýtus lidí periferie – Pérák jako hybridizovaná součást
dělnické kultury 128

Podskalské, holešovické a libeňské strašidlo jako
vernakulární spektakl 131

Pérákovi souputníci – Ruští *poprygunčiki* 20. let 20. století 144

Pérákovi potomci – *Hüpfemännchen* v poválečném Německu 159

Svět znovuoživeného mýtu – Folklor druhé světové války 168

Pérák jako regionální *oikotyp* mezinárodní putovní pověsti 175

IV. Sociální a kulturní funkce urbánní démonologie 183

„Moderní neviditelný Ulenspiegel“ – Pérák jako davová psychóza,
nebo katarze? 183

„Byl oblečený v tmavém a měl tady nahoře ty baterky“ – Pérák jako ostenzivní praktika	194
„Jako když štěkne srnec v říji“ – Pérák jako mytologizace sexuální agrese	210
„No jistě, pérák, to bylo jeden čas téma!“ – Jičínský pérák jako lokální panika	214
Pérák jako <i>liminal persona</i> – Produkt kognitivní disonance	242
V. Superhrdina pro každý režim	
Pérák v české kulturní paměti	246
Vzpomínání na přízraky – Nostalgizace péráka v literatuře	247
Od monstra k superhrdinovi – Ideologizace péráka po roce 1945	254
„Nastala chvíle pro péráka“ – Komodifikace péráka po roce 2002	267
„Jsem tady a vím, že to víte“ – Pérák znovu v ulicích	274
Závěr	279
Přílohy	285
Seznam barevných ilustrací	301
Seznam černobílých ilustrací	302
Seznam map	304
Seznam tabulek	304
Seznam příloh	305
Seznam citovaných narátorů a informátorů	305
Seznam literatury	308
Primární literatura	308
Sekundární literatura	318
Resumé	341
The Myth of the Spring Man	341
Mythos Federmann	346
Миф о «попрыгунчике»	351
Jmenný rejstřík	356